

Autismikirjon henkilöiden kokemuksia luonto- ja eläinavusteisuudesta - Lipon maatilan toi- minnan kehittäminen

Susanna af Björksten, Tiia Hämäläinen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Autismikirjon henkilöiden kokemuksia luonto- ja eläinavusteisuudesta - Lipon maatilan toiminnan kehittäminen

Susanna af Björksten, Tiia Hämäläinen
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
05,2022

Susanna af Björkstén, Tiia Hämäläinen

Autismikirjon henkilöiden kokemuksia luonto- ja eläinavusteisuudesta - Lipon maatilan toiminnan kehittäminen

Vuosi	2022	Sivumäärä	40
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Autismisäätiön kanssa. Autismisäätiö oli kiinnostunut kehittämään omistamansa Lipon maatilan toimintaa siten, että asiakkaat hyötyisivät siitä mahdollisimman paljon. Tämän pohjalta opinnäytetyön tarkoituksiksi tuli selvittää, minkälainen maatilatoiminta tukee parhaiten autismikirjon henkilöiden hyvinvointia, sekä miten asiakkaat kokevat tämänhetkisen toiminnan tukevan heidän hyvinvointiaan.

Opinnäytetyön aiheena olivat aikuiset autismikirjon asiakkaat ja luontoavusteiset menetelmät heidän kuntoutuksessaan, tarkemmin maatilaympäristöön sijoittuva toiminta. Tietoperustassa on tarkasteltu autismikirjoa, sekä suomalaista Green Carea ja siihen kuuluvia menetelmiä.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisen tutkimuksen menetelmin. Aineistonkeruumenetelminä käytettiin teemahaastattelua ja kyselyä. Teemahaastatteluun valikoitui Lipon maatilalla käyviä asiakkaita ja sähköiseen kyselyyn puolestaan ohjaajia. Vertailukohteeksi koostettiin tietoperusta aiheeseen liittyvistä aiemmista tutkimuksista. Aineiston analyysi toteutettiin litteointia ja teemoittelua hyödyntäen.

Opinnäytetyön keskeisimpinä tuloksina nousivat eläinten merkitys asiakkaille, rentoutumisen ja rauhoittumisen mahdollisuus maatilaympäristössä sekä ulkona tapahtuvan toiminnan merkitys. Opinnäytetyön tulosten perusteella on maatilaympäristöllä rauhoittava ja stressiä lievittävä vaikutus ja eläinavusteisella toiminnalla suotuisia vaikutuksia hyvinvointiin ja kuntoutumiseen. Hyvinvointia tuntui edistävän myös ulkona tapahtuva maatalo- ja puutarhatoiminta.

Opinnäytetyön pohjalta kävi ilmi, että Lipon maatilan toimintaa olisi mahdollista kehittää vielä tavoitteellisemmaksi ja monipuolisemmaksi. Opinnäytetyön tulosten pohjalta näyttäisi, että Lipon maatilan toiminnan kehittämistä edistäisi henkilöstöresurssien lisääminen palkkaamalla toinen työntekijä nykyisen rinnalle. Tämä vapauttaisi nykyisen työntekijän hyödyntämään sosionomin ja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaajan ammattiosaamistaan asiakastyössä. Tällöin aikaa ja mahdollisuuksia tavoitteellisemmän toiminnan suunnitteluun ja toiminnan monipuolistamiseen olisi enemmän. Pidemmät tai useammin toistuvat vierailut Lipon maatilalla edesauttaisivat myös yksilötasolla tavoitteellisemmän ja suunnitelmallisemmän toiminnan järjestämistä.

Asiasanat: Green Care, luontoavusteiset menetelmät, maatilaympäristö, autismikirjo, neuropsykiatrinen oireyhtymä

Susanna af Björkstén, Tiia Hämäläinen

How adults on the autism spectrum experience nature and animal assisted interventions - developing the operations of Lippo farm

Year 2022 Pages 40

The beneficiary of this thesis was Autismsäätiö, a Finnish foundation for people on the autism spectrum. Autismsäätiö owns Lippo farm and was interested in developing it in a way that would benefit their customers as much as possible. Thus, the purpose of this thesis was to find out what kind of farmbased activities best support the wellbeing of people on the autism spectrum and how the customers feel the current activities are supporting their wellbeing.

The subject of the thesis were adults on the autism spectrum and the use of green care methods in support of their rehabilitation and wellbeing. The focus was on farm based activities and animal assisted interventions. The theoretical framework consisted of a review of the autism spectrum, Finnish Green Care and related methods as well as previous studies done on the subject.

The method used was qualitative research with an aim to produce suggestions for development. The research material was gathered by conducting personal theme interviews and surveys. Customers of Lippo farm were chosen to be interviewed whilst the survey questionnaire was sent to the counselors of day work centers. Previous surveys on the subject were also gathered for comparison.

According to the research material, animals, outdoor activities and the possibility to relax and calm down were the most important factors affecting the wellbeing and rehabilitation of autism spectrum adults in farm surroundings. The environment being close to nature seemed to have a calming and relaxing effect. Animal assisted interventions as well as outdoor farm activities also seemed to have positive impact on wellbeing and rehabilitation. These results went hand in hand with the outcomes of previous studies on the subject.

On the basis of the research Lippo farm and its activities could be further improved to become even more versatile and to benefit its customers to an even greater extent. The thesis points out that by recruiting a second employee on the premises, the vocational strengths of the current employee as horse assisted social counselor would come to better use. This would also enable more focused and versatile activities, as a whole as well as from the individual customers point of view.

Keywords: Green care, nature assisted interventions, farm environment, autism spectrum, neuropsychiatric disorder

Sisällys

1	Johdanto	8
2	Autismisäätiö, Lipon maatila ja asiakasryhmä	8
2.1	Lipon maatila.....	9
2.2	Autismikirjo	9
3	Green Care.....	10
3.1	Luontoympäristö	12
3.2	Maatilaympäristö	13
3.3	Eläinavusteiset menetelmät.....	14
4	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytteet.....	15
5	Opinnäytetyön toteutus.....	17
5.1	Tavoite ja tutkimuskysymykset	18
5.2	Teemahaastattelu	18
5.3	Sähköinen kysely.....	19
5.4	Aineiston analyysi.....	19
5.5	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	21
6	Tulokset.....	22
6.1	Eläinten merkitys asiakkaille	22
6.2	Rentoutumisen ja rauhoittumisen mahdollistuminen	22
6.3	Ulkona tapahtuva toiminta	23
6.4	Hyvää mieltä ja kokeilun halua	23
6.5	Kehittämissuhteet ja ideat.....	24
7	Johtopäätökset.....	24
8	Pohdinta	26
	Lähteet	30
	Taulukot.....	35
	Liitteet	36

1 Johdanto

Opinnäytetyön aihe valikoitui sillä perusteella, että olemme erityisen kiinnostuneita luonto- ja eläinavusteisista menetelmistä, sekä niiden hyödyntämisestä sosiaalialalla. Koimme, että aiheesta olisi tärkeää saada lisää tietoa, sillä luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä voisi mahdollisesti hyödyntää vielä laajemminkin tällä alalla.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Autismisäätiön kanssa. Autismisäätiö oli kiinnostunut omistamansa Lipon maatilan toiminnan kehittamisestä siten, että heidän asiakaskuntansa, autismikirjon henkilöt, hyötyisivät siitä mahdollisimman paljon. Opinnäytetyön tarkoituksiksi tuli selvittää, miten autismikirjon henkilöt itse kokevat luonto- ja eläinavusteisuuden, sekä maatilaympäristön ja selvittää uusimman tutkimustiedon pohjalta, minkälainen toiminta maatilaympäristössä tukee autismikirjon henkilöiden hyvinvointia. Erityisen tärkeää oli saada asiakkaiden oma ääni kuuluviin tässä opinnäytetyössä. Tavoitteena oli tuottaa myös katsaus siitä, miten Lipon maatilan toimintaa voisi kehittää sen asiakaskuntaa ajatellen.

Opinnäytetyö rakentuu vahvasta ja laajasta tietoperustasta, kerätystä aineistosta ja sen analyysistä, tulosten esittelystä, sekä johtopäätöksistä ja pohdinnasta, jossa ovat esiteltyinä kehittämis ehdotukset. Aiheeseen perehdyttiin aiempien tutkimusten, sekä opinnäytetöiden avulla. Tietoperustassa paneudutaan autismikirjoon, suomalaiseen Green careen, sekä luonto- ja maatilaympäristöihin ja eläinavusteisiin menetelmiin hyvinvoinnin ja kuntoutuksen näkökulmista. Tietoperustan koostamisen jälkeen aiheeseen syvennyttiin Lipon maatilan asiakkaille tehdyn teemahaastattelun, sekä ohjaajille tehdyn sähköisen kyselyn avulla.

Uusimman tutkimustiedon, sekä asiakas-, ja ohjaajanäkökulmien vertailun avulla päästiin yhdenmukaisiin johtopäätöksiin luonto- ja eläinavusteisten menetelmien tarpeellisuudesta, sekä hyödyllisyydestä. Tältä pohjalta nousi opinnäytetyön tärkein anti, kehittämis ehdotukset Lipon maatilalle.

2 Autismisäätiö, Lipon maatila ja asiakasryhmä

Opinnäytetyömme toteutettiin Autismisäätiön omistaman Lipon maatilan toiminnan kehittämiseksi. Autismisäätiön toiminta-ajatuksena on auttaa autismikirjon henkilöitä elämään niin hyvää elämää kuin mahdollista ja kokemaan onnistumisia elämässään. Tuotot toiminnasta osoitetaan toiminnan ja henkilökunnan osaamisen kehittämiseen. (Autismisäätiö 2021a.) Autismisäätiön tuottamia palveluja ovat muun muassa asumispalvelut, ohjaus- ja valmennuspalvelut, kuntoutus- ja terapiapalvelut, Kelan palvelut ja eläinavusteiset palvelut (Autismisäätiö 2021b).

2.1 Lipon maatila

Lipon maatila on aikoinaan Autismisäätiölle lahjoitettu Lapinjärvellä sijaitseva maatila. Lippo tarjoaa maatilaympäristössä tapahtuvaa, ryhmämuotoista toimintaa Autismisäätiön asiakkaille. Tilalla käy viikonloppuisin asumispalveluyksiköiden asiakasryhmiä lomailemassa. Pääasiassa asiakkaat tulevat kuitenkin Autismisäätiön ohjaus- ja valmennuspalveluiden kautta ja ovat aikuisia autismikirjon henkilöitä. (Järvinen 2021.) Näiden palveluiden tarkoituksena on edistää asiakkaan osallisuutta ja aktiivisuutta, sekä tarjota mahdollisuus omien kykyjen hyödyntämiseen ja uuden oppimiseen (Autismisäätiö 2021c). Lipon maatilan asuinrakennukseen mahtuu majoittumaan 5-7 asiakasta ja 2-3 ohjaajaa. Tilaan kuuluu lisäksi navetta/tallirakennus, peltoa ja metsää. (Juhola 2018, 122.) Tilalla on lampaita, hevosia ja kanoja.

Lipon maatilalle palkattiin vuonna 2015 vakituinen työntekijä huolehtimaan muun muassa talon ylläpidosta, ruuanlaitosta, eläinten hoidosta ja eläinavusteisesta toiminnasta (Juhola 2018, 123). Tehtävään valittiin sosionomi, jolla on lisäksi sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaajan pätevyys.

Autismisäätiö on kiinnostunut Lipon maatilan toiminnan jatkuvasta kehittämisestä. Pitkäaikaisen Green Care Finlandin jäsenyyden ja toiminnan kehittämisen jatkumona Lipon maatilalle on 29.3.2022 myönnetty Green Care Finlandin Luontohoiva laatumerkki Kotkan ohjaus- ja valmennuspalveluiden päivätoiminnasta Lipon maatilalla. (Green Care Finland 2022.)

2.2 Autismikirjo

Autismikirjo on neurobiologisen kehityksen häiriöstä syntyvä oireyhtymä, joka voi ilmetä monilla tavoin. Se pitää sisällään useita aiemmin käytettyjä neuropsykiatristen oireyhtymien diagnooseja, kuten Aspergerin oireyhtymä, autismi ja laaja-alainen kehityshäiriö. Keskeisimpiä oireita autismikirjossa ovat pysyvät puutteet kyvyssä vastavuoroiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja kommunikointiin sekä rajoittuneet, toistavat ja joustamattomat käyttäytymismallit ja kiinnostuksen kohteet. (Raaska & Vanhala 2020, 964-967.) Autismikirjioon liittyy usein myös poikkeavaa aistitoimintaa, toiminnanohjauksen haasteita, sekä hermoston erittäin herkkää kuormittumista ja stressiherkkyyttä. Toisaalta autismikirjioon liittyy myös vahvuuksia, kuten hyvä keskittymiskyky erityisesti omien mielenkiinnonkohteiden kohdalla, hyvä yksityiskohtien havainnointikyky sekä vahva oikeudentaju. (Autismiliitto 2022.) Autismikirjon henkilöillä esiintyy usein myös liitännäisdiagnooseja, kuten kehitysvammaisuutta, epilepsiaa tai psykiatrisia häiriöitä. Nämä komorbiditeetit yhdessä autismikirjon häiriön luonteen kanssa vaikuttavat muun muassa siihen, mikä on henkilön toimintakyky. (Raaska & Vanhala 2020, 964-967.) Näistä erityisesti mielenterveyden haasteiden, kuten ahdistuneisuuden, on joidenkin tutkimusten mukaan todettu jopa olevan yleisempiä aikuisilla autismikirjon henkilöillä kuin lapsilla (Joshi ym. 2013.)

Autismikirjon henkilöt ovat erittäin stressiherkkiä ja kuormittuvat voimakkaasti. Tämäkin voi vaikuttaa mielenterveyden haasteiden yleisyyteen. Autismikirjon henkilöillä on paljon stressitekijöitä, joista osa on pysyviä, kuten kokonaisuuksien hahmottamisen vaikeus, toiminnanohjauksen pulmat, unihäiriöt, aistikuormitus ja struktuurin puute. Näiden lisäksi heitä kuormittaa vielä yksilölliset stressitekijät ja tiettyyn tilanteeseen liittyvät stressitekijät. (Oksanen & Sollaavaara, 84-85.)

Autismikirjon henkilöllä muun muassa vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin haasteet, aistipulmat ja oman toiminnan ohjaamisen haasteet voivat aiheuttaa haastavaa käyttäytymistä. Tämän voimakkuus ja esiintymistiheys vaihtelee muun muassa elämäntilanteen, oppimiskemusten, persoonallisuuden, autismin asteen, kehitysvamman ja terveydentilan mukaan. Tätä voidaan vähentää esimerkiksi järjestämällä tarpeeksi mieluisaa tekemistä, jossa henkilö voi saada onnistumisen kokemuksia. (Kerola, Kujanpää & Timonen 2009, 123-148.) Autismikirjon aikuisilla usein vapaa-ajan organisointi ja sosiaaliset suhteet ovat haastavia. Olisikin hyvä tarjota myös heille sopivaa ikätasoista tekemistä, esimerkiksi harrastuksen tai ryhmän muodossa, jossa he voivat saada uusia kokemuksia, opetella uusia taitoja, saada onnistumisen kokemuksia ja samalla harjoitella luontevasti sosiaalista kanssakäymistä. (Kerola ym. 2009, 201-206.)

Mielen teoria, eli Theory of the mind tarkoittaa tietoa mielestä ja kykyä ymmärtää toisen ihmisen mielen tiloja ja liikkeitä. Tämän puutetta kutsutaan mielen sokeudeksi. Autistisilla henkilöillä ei ole kehittynyt kykyä ymmärtää toisen ihmisen mielenliikkeitä, jolloin hän ei myöskään osaa eläytyä toisen ihmisen asemaan ja ajatuksiin. Autistisella henkilöllä on siksi vaikeuksia kommunikoida vastavuoroisesti muiden kanssa. (Kerola ym. 2009, 39-42.)

Autismikirjolla olevilla henkilöillä voi olla paljonkin esteitä elämässään, mutta ne ovat usein näkymättömiä tai vaikeasti huomattavia. Näitä voi muodostua, jos ei oteta huomioon autismikirjolla olevan henkilön erityisyyttä, kuten esimerkiksi ääniyliherkkyyttä, tarvetta ennakkoinnille, kaavamaisista ajattelusta tms. Tällaisten näkymättömien esteiden tunnistaminen ja huomiointi, tekee ympäristöstä esteetöntä autismikirjon henkilöille, jolloin heidän osallisuutensa on mahdollista toteutua. (Oksanen & Sollaavaara, 19-20.)

3 Green Care

Green Care saattaa nimenä herättää ajatuksia luonnosta ja ympäristöstä huolehtimisesta. Se on toki sitäkin, mutta siihen liittyy tiukasti ammatillisuus ja tavoitteellisuus. Green Care-käsitteen alle kuuluu siis luontoavusteiset menetelmät ihmisten hyvinvoinnin tukemisessa. Euroopassa on käytössä myös muita nimityksiä Green Carelle. Näitä ovat esimerkiksi Farming

for Health, Social Farming ja Care farms. Nimitykset eroavat esimerkiksi painotuksissaan maatilanhoidon ja kuntoutuksen suhteen. (Yli-Viikari ym. 2009, 7-9.)

Green Care -käsite on esitelty Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 2006 eli käsite on varsin uusi. Luonnon myönteinen vaikutus hyvinvoinnille on kuitenkin tunnettu jo pitkään, ja sen vuoksi ihmiset hakeutuvat luontoon virkistytymään, rentoutumaan ja voimaantumaa. Luonnon vaikuttavuuden katsotaan pohjautuvan luontoympäristön elvyttävyyteen, luontoon liittyvään toiminnallisuuteen ja yhteisöllisyyteen. (Soini 2014, 6, 20.)

Green Care -toimintaa voidaan käyttää sosiaali-, terveys- ja kasvatuspalveluissa. Se on tietoista, vastuullista ja ammatillista toimintaa. Green Care -toiminta nähdään yhtenä vaihtoehtona luoda palveluja asiakaslähtöisesti. Kyseessä on luontolähtöinen interventio, jonka ajatellaan aikaansaavan muutoksen ihmisen fyysisessä, psyykkisessä ja/tai sosiaalisessa hyvinvoinnissa. (Soini 2014, 5.)

Kuva 1 Luontohoivan ja luontovoiman palvelut (Hyvärinen & Vehmasto 2017)

Green Care -toiminta jaetaan edelleen Luontohoivan ja Luontovoiman piireihin (kuva 1). Luontohoiva kattaa julkisen järjestämävastuun luontoperustaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Toisin sanoen luontohoivaa ovat esimerkiksi kuntoutuksen ja muun erityisen tuen tarpeen palvelut. Luontohoivan palvelun tuottajalla on yleensä oltava sosiaali- tai terveysalan koulu- ja palvelujen toimintaa ohjaavat tarkat lait ja säädökset. Luontohoivan asiakaskuntaa

ovat muun muassa syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt. Luontovoima puolestaan kattaa luontoperustaiset hyvinvointi- ja virkistys-, harrastus- ja kasvatuspalvelut, joiden järjestämisestä vastaa yksityiset, sekä kolmannen sektorin tahot. Näiden palveluiden järjestäjillä ei ole velvoitetta sosiaali- ja terveysalan koulutuksiin ja nämä palvelut voivat keskittyä ennaltaehkäisyyn. (Luonnonvarakeskus 2011-2013.)

3.1 Luontoympäristö

Ihminen on iäti käyttänyt luontoa rauhoittumiseen, ajatusten jäsentämiseen ja stressistä palautumiseen. Erityisesti mielipaikat luonnossa ovat tärkeitä psyykkisen hyvinvoinnin kannalta. Niihin hakeudutaan, kun halutaan rauhaa, omaa aikaa, omaa tilaa ja turvallisuuden tunnetta. Luontokokemukseen liittyy usein tunnetta yhteydestä ja jatkuvuudesta luonnon kanssa. (Nisinen 2014, 18-23) Luontoavusteisen toiminnan luontoympäristö voi olla esimerkiksi metsä, maatilaympäristö, puutarha- ja viherympäristö, vesistön äärellä tai vesillä oleva luontoympäristö. Myös eläinavusteiset menetelmät luetaan luontoavusteisiin menetelmien piiriin. (Green Care Finland 2021a.) Toisaalta hyödynnettävä luontoelementti voi myös olla pienimuotoinen ja sijaita sisätilassa, kuten viherkasvinurkkaus, eläin tai metsäelementti sisälle tuotuna (Nisinen 2014, 18-23).

Luontoavusteiset menetelmät pohjaavat ekopsykologiaan. Ekopsykologiassa ihminen nähdään osana luontoa ja tämä luontoyhteys pyritään säilyttämään. Sen mukaan luonnon tuhoutuminen tai katoaminen ihmisen elinympäristöstä vaikuttaa haitallisesti myös ihmisen psyykseen. Luontomenetelmissä jokin luontoelementti tai -ympäristö on mukana prosessissa edistämässä asiakastavoitteiden saavuttamista. (Salonen 2005.)

Kaupungistumisen myötä on yhä enenevässä määrin ympäristöjä, joissa on hyvin niukasti luontoelementtejä. Tutkimukset ovat osoittaneet, että vehreillä luonnonalueilla asuvat olivat tyytyväisempiä ja toivat esiin vähemmän masennukseen liittyviä oireita kuin kaupunkimaisessa rakennetussa ympäristössä asuvat. Myös kaupungista maalle muuttaminen on parantanut tutkimuksen mukaan henkilöiden mielenterveyttä. Suomalaisessa tutkimuksessa päädyttiin siihen, että hyödynnettäessä lähiviheralueita yli viisi tuntia kuukaudessa tai käytäessä kaupungin ulkopuolisissa luontokohteissa 2-3 kertaa kuukaudessa, huomataan niiden positiivinen vaikutus hyvinvointiin. Tutkimuksessa kävi myös ilmi, että luonnossa vietetty aika oli suoraan verrannollinen psyykkisen hyvinvoinnin lisääntymiseen. (LUKE Luonnonvarakeskus 2021; Green Care Finland 2021b.)

Tutkimusten mukaan luonnossa oleskelu rauhoittaa sydämen sykettä ja laskee verenpainetta. Aivosähkökäyrissä ja verisuonten toiminnassa on ollut havaittu sen hyvää tekevää vaikutus. (Green Care Finland 2021b.) Fysiologisia muutoksia on myös lihasjännityksen lieventyminen, stressihormonimäärän aleneminen, sympaattisen hermoston toiminnan vaimeneminen ja parasympaattisen hermoston aktivoituminen, positiivisten tunteiden lisääntyminen ja negatiivisten tunteiden väheneminen.

tiivisten väheneminen, vilkkauden lisääntyminen ja vihamielisyyden ja masentuneisuuden väheneminen. Näiden muutosten vaikutus syvenee mitä kauemmin luontoympäristössä ollaan. (Hirvonen 2014, 24-27.)

Sosiaalialalla on vähitellen huomattu eläin- ja luontoavusteisten menetelmien vaikuttavuus ja kustannustehokkuus. Menetelmät voi hyvin sisällyttää ryhmätoimintoihin ja niissä voi hyödyntää usein jo olemassa olevia luontoympäristöjä tai eläimiä. Ihmisten etääntyminen luonnosta kaupungistumisen myötä on vähentänyt näitä luontokohtaamisia, ja sen myötä vaikuttanut haitallisesti ihmisten psyykkiseen jaksamiseen. Luonto- ja eläinavusteisten menetelmien avulla voidaan luoda osallisuutta ja onnistumisen kokemuksia. (Ylilauri & Yli-Viikari 2019, 52-56.)

3.2 Maatilaympäristö

Juuret maatilana käytöstä ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi ja hoivaamiseksi ovat pitkällä historiassa 1200-luvulla saakka. Tältä ajalta on löydetty merkintöjä luostareista, joissa hoidettujen psyykkisistä ongelmista kärsivien ihmisten hoitoon on kuulunut puutarhassa oleilua ja omien vihannesten kasvattamista. Lisäksi ensimmäiset merkinnät puutarhatoiminnan terapeuttisista vaikutuksista Yhdysvalloissa ovat 1800-luvulta. Näissä merkinnöissä tuotiin ilmi, kuinka fyysisistä työtä tekevien miesten kuntoutus oli nopeampaa kuin niiden, joiden kuntoutus tapahtui pääosin sisätiloissa. Suomessakin maatilat ovat tarjonneet pitkään suojaa muun muassa työkyvyltään rajoittuneille ihmisille, sekä ikääntyneille. Tänä päivänä Suomessa katsotaan olevan kuntouttavan maatilatoiminnan yrityksiä melko vähän, mutta nopeinta kehitys on ollut sosiaalipedagogisen hevostoiminnan palveluissa ja näitä palveluntarjoajia löytyy tällä hetkellä noin 70. Lisäksi kehitysvammatyön, sekä vankiloiden työtoiminnan yhteydestä löytyy muutamia maatilaympäristöön perustuvia toimijoita. (Yli-Viikari & Suomela 2016, 53-55, 59.) Muissa Euroopan maissa maatilatoimintaa käytetään jo vakiintuneesti; Norjassa toimii noin 1000 ja Alankomaissa 1400 hoivamaatila, kun taas Ruotsissa on käytössä luontolähtöisen kuntoutuksen malli Naturunderstödd rehabilitering, NUR (Green Care 2019, 4).

Maatilojen käyttö hyvinvointi- ja virkistystarkoitukseen on tänä päivänä lisääntynyt ja maatilojen resursseja käytetään yhä enemmän ja tietoisemmin ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Maatilaympäristössä Green Care-toiminnassa hyödynnetään puutarhoja, kasveja ja maisemia. Kuntouttavat vaikutukset perustuvat yhteisön osallisuuteen, ohjaajan tukeen, luonto- ja eläinkontakteihin, sekä arkiseen työhön. Maatila tarjoaa pysyviä rutiineja muun muassa päiväohjelman, sekä vuodenaikojen kierron avulla. Nykypäivänä elinympäristössämme on jatkuvia stressitekijöitä, kuten aistihäly, melu, välkkyvät valot ja tapahtumien nopeatempoisuus. Maaseudulla näitä stressitekijöitä on huomattavasti vähemmän tai ei lainkaan, mikä osaltaan auttaa rauhoittumaan ja rentoutumaan. Lisäksi maatilana yhteisöä pidetään melko pienenä ja pysyvänä ja yhteisöön kuuluminen tuo sosiaalista tukea ja pitkäkestoisia ihmissuhteita. (Green Care 2019, 4-12.)

3.3 Eläinavusteiset menetelmät

Kansainvälisesti eläinavusteiset interventiot jaotellaan eläinavusteiseen terapiaan (AAT, Animal-Assisted Therapy), eläinavusteiseen pedagogiikkaan (AAP, Animal-Assisted Pedagogy tai AAE, Animal-Assisted Education), eläinavusteiseen toimintaan (AAA, Animal-Assisted Activity), eläinavusteiseen sosiaalityöhön (AASW, Animal-Assisted Social Work) ja eläinavusteiseen valmennukseen (AAC, Animal-Assisted Coaching). Ammatillaisen toteuttama eläinavusteinen työ on tavoitteellista ja työskentely voi toteutua joko yksilötyöskentelynä tai ryhmässä. Toiminta on strukturoitua ja sillä on selkeät tavoitteet, seuranta ja arviointi. Lisäksi koko prosessi dokumentoidaan. Usein eläinavusteisen menetelmän rinnalla on käytössä myös muita menetelmiä. (Hautamäki, Ramadan & Vilhunen 2021, 11-13.)

Eläinavusteisia menetelmiä voidaan hyödyntää erilaisissa ympäristöissä ja erilaisten eläinten kanssa. Eläinten toimintaympäristöjä voi olla monenlaisia kuten koulu, vankila, palvelutalo, talli, maatila ja asiakkaan kotiympäristö. Ympäristö määrittelee osittain sen, minkälainen eläin voi tulla kyseeseen sekä kuinka paljon ja mitä ennakkovalmisteluja se vaatii. (Hautamäki ym. 2021, 36.)

Eläinavusteiset menetelmät perustuvat ihmisen ja eläimen väliseen vuorovaikutukseen. Tätä vuorovaikutusta voidaan hyödyntää myös sosiaalialalla, niin vapaaehtoistyössä ennaltaehkäisevästi hyvinvoinnin tuottajana kuin myös ammatillaisen toteuttamana interventiona. Ammatillaisen toteuttamana interventio voi olla tarkkaan suunniteltua tai rentoa yhdessä olemista, ammatillaisen toteuttamana kuitenkin aina tavoitteellista. Sosiaalialalla tavoitteena voi olla esimerkiksi ihmisen hyvinvoinnin, psyykkisen terveyden, sosiaalisen toimintakyvyn, vuorovaikutustaitojen ja ryhmätoiminnan lisääminen. (Hautamäki ym. 2021, 8-9.)

Eläinavusteisten menetelmien toimivuutta on jo tutkittu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä vapaaehtoistoiminnan parissa. Eläinavusteisten interventioiden on todettu olevan vaikutuksiltaan niin fysiologisia, psyykkisiä kuin sosiaalisiaakin. Eläimen läsnäolo sosiaalihuollossa voi vähentää niin asiakkaan kokemaa stressiä kuin levottomuutta ja aggressioitakin. Se voi lisätä asiakkaan motivaatiota ja sosiaalista vuorovaikutusta ja siten nopeuttaa tavoitteiden saavuttamista ja työskentelyn etenemistä. (Hautamäki ym. 2021, 9-10.)

Eläinavusteisia menetelmiä toteutettaessa on varmistettava, että eläin on arvioitu soveltuvaksi ja koulutettu toimimaan turvallisesti erilaisten ihmisten kanssa erilaisissa ympäristöissä. Eläimen tulee olla kesyeläin ja ammatillisella tulee olla tarpeeksi tietoa siitä, jotta hän voi taata eläimen hyvinvoinnin ja osaa ennakoida tämän käyttäytymistä erilaisissa ympäristöissä. Ammatillisella on oltava tietoa myös asiakkaan tai asiakasryhmän terveydentilasta ja käyttäytymisestä, jotka saattavat vaikuttaa eläimen kanssa työskentelyyn. (Hautamäki ym. 2021, 45-47.)

Maatiloilla voidaan toteuttaa eläinavusteisia interventioita muun muassa sosiaalihuollon ammattilaisen toimesta esimerkiksi siten, että maatilan henkilökunta huolehtii eläimen ohjaamisesta ja sosiaalihuollon ammattilainen toimii puolestaan oman asiakkaansa ohjaajana. Toimintaa suunniteltaessa täytyy huomioida asiakkaiden toimintakyky ja erityistarpeet. Myös eläimen ominaisuudet ja lajityypillinen käyttäytyminen vaikuttavat siihen minkälainen interventio on järkevä ja mahdollinen sen kanssa. Eläinavusteista interventiota voi toteuttaa monin tavoin, mm vapaamuotoista olemista, silittämistä ja uusien tai vaikeiden asioiden harjoittelemista. Eläimen rooli voi olla yhteyden virittäjänä, työparina tai kuuntelijana. Tärkeää on kuitenkin, että interventio ja eläimen rooli on aina tarkoin harkittu. (Hautamäki ym. 2021, 19, 41-45)

Eläinavusteisen intervention avulla voidaan harjoitella tai työstää monenlaisia tärkeitä asioita. Näitä ovat esimerkiksi hoitaminen ja huolehtiminen (itsestä), sosiaaliset tilanteet laumassa ja ihmiselämässä, eläimen käyttäytymisestä oppiminen (pelko, ilo, riehuminen) tai fyysinen kontakti. Tavoitteena olisi jaettu mielentila asiakkaan, eläimen ja ammattilaisen välille. (Hautamäki ym. 2021, 22-26.)

Eläinavusteisuutta voi myös yhdistää sosiaalipedagogiikkaan. Sosiaalipedagogiikan keskeisiä kysymyksiä on sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen ja lievittäminen. Se on kasvatustyötä tilanteessa, jossa syystä tai toisesta on erityinen sosiaalisen tuen tarve. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta yhdistää sosiaalipedagogisen ajattelun ja teorian hevostoimintaan ja talliympäristöön. Toiminnassa voivat olla asiakkaat yksilöinä tai ryhmässä talliympäristössä, toimintaan koulutettujen luotettavien hevosten ja ohjaajan kanssa. Toiminnan kulmakiviä ovat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämyksellisyys. (Peltomäki 2019, 135.) Käytännössä toiminta on yhdistelmä eläinavusteista kuntoutusta ja yhteisöllisyyttä, kuten Fagerström & Lipponen (2019, 12) asian ilmaisevat.

Sosiaalipedagogista hevostoimintaa hyödynnetään sekä ennaltaehkäisevästi tukemaan sosiaalista kasvua että sosiaalisen kuntoutuksen viitekehyksessä korjaavasti. Sen hyödyntämisen tapa ja tavoite riippuu täysin ammattilaisesta, joka sitä hyödyntää ja hänen pohjakoulutuksestaan. Sosiaalialalla voidaan tuottaa esimerkiksi sosiaalista kuntoutusta. (Lipponen & Fagerström 2019, 12.)

4 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytteet

Maatilympäristön ja eläinavusteisuuden vaikutuksista aikuisiin autismikirjon henkilöihin on tehty verrattain vähän tutkimuksia. Eläinavusteisuuden hyödyistä autismikirjolla oleville lapsille ja nuorille on jonkin verran tutkimuksia, joissa eläimenä suurimmaksi osaksi on koira. Maatilympäristön vaikutuksia on jonkin verran tutkittu ulkomailla, lähinnä lasten ja nuorten osalta, joista osa on ollut autismikirjolla.

Autismikirjon aikuisista usealla, joidenkin tutkimusten mukaan jopa 77 %, tavataan mielenterveydellisiä haasteita, kuten masennusta ja ahdistusta. Nämä ovat heillä pitkälti stressiperäisiä oireita, joihin myös autismikirjon aikuisten tutkitusti heikompi itsetunto vaikuttaa negatiivisesti. Joshi ym. (2013, 1314-1325) tutkivatkin auttaisiko eläinavusteinen terapia stressin lievittämisessä autismikirjon aikuisilla, jolloin myös masennus ja ahdistus voisivat helpottaa. Aiemmat tutkimukset autismikirjon lapsilla osoittivat, että koira-avusteinen terapia laski stressitasoa ja paransi sosiaalista kanssakäymistä (Joshi ym. 2013, 1314-1325.) Hollantilainen tutkimusryhmä tutki aikuisia (18-60-vuotiaita) autismikirjolla olevia henkilöitä. Tutkimuksessa hyödynnettiin koira-terapiassa yhteydessä. Tutkimuksen aikana henkilöiden koettu stressi ja julkisten paikkojen pelko lievenivät. Intervention koettiin vähentävän myös puutteita sosiaalisessa vastavuoroisuudessa puolisoitten, perheiden ja ystävien mielestä. Lisäksi masennusoireet ja julkisten paikkojen pelko vaikuttivat vähenevän koira-avusteiseen terapiaan osallistujilla verrattuna verrokkiryhmään. Eläinavusteisuus tuntui myös motivoivan osallistujia, sillä osallistumisaktiivisuus nousi peräti 98 %. (Wijken, Leontjevas, Spek & Enders-Slegers 2020, 2153-2163)

Suomessa on vähäisessä määrin tehty pro gradu -tutkielmia koira-avusteisuuden hyödyistä autismikirjolla olevien lasten kanssa. Nämä ovatkin tukeneet aiempien ulkomaisten tutkimusten tuloksia. Koiralla on näissäkin todettu olevan positiivinen vaikutus autismin kirjolla olevien lasten sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja spontaaniin kommunikointiin (Vainio 2016, Viinamäki 2005). Koiralla tuntui olevan myös vaikutusta lasten aggressiivisen käyttäytymisen vähenemiseen ja mielialan paranemiseen (Vainio 2016).

Berget & Braastad (2011, 384-390) tutkivat maatalaeläinten kanssa toteutettavaa eläinavusteista terapiaa henkilöiden kanssa, joilla oli psykiatrisia häiriöitä. Tutkimuksen mukaan eläinavusteisilla menetelmillä voi olla lieventävä vaikutus masennukseen ja ahdistukseen. Eläinten avulla voitiin myös lisätä henkilön minäpystyvyyden tunnetta. Selvin vaikutus tuntui olevan mielialahäiriöön tai kliiniseen masennukseen sairastuneilla. Näkyvien tulosten saavuttamisessa saattoi mennä kauankin aikaa, mutta tutkimuksen mukaan niitä voi nopeuttaa rohkaisemalla osallistujia tarttumaan vaativampiin työtehtäviin. Tästä huolimatta toiminnan vaativuutta tuli muokata yksilöllisesti asiakkaan ja päiväkohtaisen olotilan mukaan. (Berget & Braastad 2011, 384-390.)

Strukturoidun maatilatoiminnan hyödyistä on saatu näyttöä muun muassa texasilaisella Our Farmilla. Toiminta oli tarkoitettu erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä niille, jotka olivat muuten vaarassa "pudota koulusta". Osa osallistujista oli autismikirjolla, mutta myös ADHD, oppimisvaikeudet, ja tunne-elämän häiriöt olivat edustettuina. Maatilalla oli useita eri eläinlajeja. Jokainen oppilas sai valita itselleen eläinlajin, jonka hoito heidän tuli opetella, niin puhtaanapito, ruokinta, liikunta kuin luontainen elinympäristökin. Vähitellen lapset oppivat itse huolehtimaan omasta eläinlajistaan ja saivat siitä osoituksena "ajokor-

tin”. Lapset oppivat työtehtäviä tehdessään samalla muun muassa empatiakykyä, vuoron odottamista ja yhdessä tekemisen taitoja. Toiminnassa tärkeää oli onnistumisten juhlistaminen. Kaikki onnistumiset, niin isot kuin pienet, huomioitiin. Maatilatoiminta vaikutti myös kouluun, missä oppilaiden uskallus ja usko itseensä kasvoi maatilatoiminnan myötä. Maatilatoiminnan aloittaminen vaikutti myös merkittävästi oppilaiden haastavan käytöksen väheneeseen. (Kaufmann, Kinoshita & Puckett Teumer 2019, 243-248.)

Fokusryhmähaastattelun avulla toteutetussa englantilaisessa tutkimuksessa haluttiin selvittää aistirikkaan maatala retken hyvinvointivaikutuksia. Tutkimuksessa haastateltiin maatilalla käyvien erityisryhmien ohjaajia. Erityisryhmistä osassa oli autismikirjolla olevia lapsia, osassa muiden erityisryhmien edustajia. Haastattelussa hyvinvointiin vaikuttavina toimintoina mainittiin vuorovaikutus eläinten kanssa, vapaus tutkia, traktoriajeluiden jännitys ja lammikkoon putoamisen riski. Hyvinvointiin vaikuttavia seikkoja oli myös maatilan isännän kunnioittava, kärsivällinen ja hyväksyvä olemus. Myös joustava aikataulu ja rento ohjelma koettiin hyvinvointia parantavana. Rauhoittavan, hiljaisen ja avaran ympäristön koettiin rentouttavan ja laskevan stressiä. Suurimpina hyvinvointivaikutuksina koettiin parantunut psyykinen hyvinvointi sekä sosiaalinen inklusio. (Mills, Taylor, Dwyer & Bartlett 2014, 7-19.)

O’Haire (2013, 1606) tutki kirjallisuuskatsauksessaan 14 tutkimuksen kautta eläinavusteisten interventioiden vaikutusta autismikirjon häiriöön. Tuloksien mukaan vaikutukset olivat näkyneet muun muassa sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation lisääntymisenä sekä haastavan käyttäytymisen, autismin oireiden voimakkuuden ja stressin vähenemisenä.

5 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö on kehittämisohdotuksia tuottava ja toteutettiin laadullisen tutkimuksen menetelmin. Laadullisen tutkimuksen aineistona voi toimia lähes mikä tahansa kirjallinen, kuvallinen tai auditiivinen materiaali. Esimerkkejä näistä ovat haastattelut, havainnoinnit, kirjeet, elokuvat tai yleisöosastokirjoitukset, sekä muuhun tarkoitukseen tuotettu kirjallinen tai kuvallinen aineisto. Toinen aineiston keruuta koskeva piirre on tutkittavan näkökulma, jolla tarkoitetaan tutkijan tavoitetta säilyttää tutkittava ilmiö sellaisena kuin se on. Toisin sanoen tutkitaan aitoa tilannetta sen sijaan, että järjestettäisiin koeasetelma. Kolmas laadullisen tutkimuksen piirre on, että aineistonkeruuta määrittelee harkinnanvarainen otanta. Harkinnanvarainen otanta tarkoittaa sitä, että tutkittavia tapauksia on pieni määrä, mutta niitä pyritään analysoimaan perusteellisesti. (Eskola & Suoranta 2003, 15-18.)

Aineistonkeruumenetelmäksi valikoituivat teemahaastattelu ja sähköinen kysely. Tietoperustaan sisällyttiin uusinta tutkimustietoa eläinavusteisuuteen ja maatilaympäristön hyödyntämi-

seen liittyen. Tällöin voitiin verrata mitä Lipossa jo toteutetaan, mitä sieltä puuttuu ja mitkä tutkimusten valossa olisivat hyödyllisiä toimintoja.

5.1 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää asiakkaiden kokemuksia Lipon tämänhetkisestä toiminnasta, sekä kuulla heidän mielipiteitään ja ideoita toiminnan kehittämiseen liittyen. Opinnäytetyössä käsiteltiin myös uusimpia tutkimustuloksia luonto- ja eläinavusteisista menetelmistä ja vertailtiin niitä Lipon tämän hetken toimintaan. Tutkimus piirsi kuvaa Lipon maatilän tämänhetkisen toiminnan asiakaskokemuksesta. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, miten Lipon maatilän toimintaa voisi vielä parantaa.

Tieteellisessä tutkimuksessa, kuten opinnäytetyössä, tulee aina määritellä ja rajata ongelma. Tutkimusongelmasta johdetaan tutkimuskysymys tai -kysymykset, jotka ohjaavat tutkimusta ja tiedonhakuja. Maatilalla tehtävien haastatteluiden vastaukset antoivat ratkaisun tutkimusongelmaan. Tutkimuskysymyksiin vastataan työn empiirisessä osiossa. (Kananen 2014, 32-37.)

Tutkimusongelmana oli kuinka eläinavusteista toimintaa ja maatilaympäristöä voisi hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti Autismissäätöön asiakkaiden hyvinvoinnin tukemista ajatellen.

Tutkimuskysymyksiksi nousivat:

- Minkälainen maatilatoiminta tukee parhaiten autismikirjon henkilöiden hyvinvointia?
- Miten asiakkaat kokevat tämänhetkisen toiminnan tukevan heidän hyvinvointiaan?

5.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta määriteltyjä teemoja. Teemahaastattelussa ei ole valmiita kysymyksiä ja teemojen välillä liikutaan joustavasti. Haastateltavien kanssa voidaan käydä teemoja läpi eri järjestyksessä, sekä laajuudessa. Haastattelijalla voi olla apunaan apukysymyksiä, mutta teemoihin liittyvät muistiinpanot tulisi pitää mahdollisimman lyhyinä, jotta keskittyminen pysyy keskustelussa. Teemahaastattelu sopii etenkin tilanteisiin, joissa halutaan antaa oikeus haastateltavien puheelle. Teemahaastattelun aineisto analysoidaan teemoittelemalla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Valitsimme teemahaastattelun menetelmäksi, sillä halusimme ennen kaikkea saada asiakasnäkökulman esiin ja asiakkaiden äänen kuuluviin. Lisäksi ajattelimme vapaamuotoisen, keskustelunomaisen tavan sopivaksi menetelmäksi kerätä tietoa juuri tältä kohderyhmältä. Teemahaastattelu tuo tässä tutkimuksessa näkyväksi asiakasnäkökulmaa eläinavusteisuuden ja maatilaympäristön hyödyistä. Teemahaastattelun teemoja olivat Lipon maatilän toiminta, asiakkaan toiveet, sekä asiakkaan omat kokemukset (Liite 1). Haastattelun teemoissa on huomioitu, että haastattelussa ei tule ilmi henkilötietoja, terveystietoja eikä muuta arkaluonteista tietoa haastateltavasta.

Haastatteluun valittiin asiakkaat harkinnanvaraisesti sellaisesta ohjaus- ja valmennuspalveluiden päivätoimintayksiköstä, jossa asiakkaat ovat kykeneväisiä itse päättämään osallistumisestaan. Kaksi viikkoa ennen haastatteluja toimintakeskukseen lähetettiin saate- ja suostumuskirje (Liite 2, Liite 3). Ohjaajat kävivät nämä läpi asiakkaiden kanssa jo etukäteen ja kartoittivat heidän halukkuuttaan osallistua haastatteluun. Saatekirje ja suostumus käytiin vielä asiakkaiden kanssa uudestaan läpi haastattelupäivänä ennen haastattelun aloittamista.

Teemahaastattelut toteutettiin 23.11.2021 sekä 7.12.2021. Haastattelupaikkana toimi Lipon maatila sekä yksi Autismisäätiön toimintayksiköistä ja haastatteluun osallistui yhteensä kuusi asiakasta. Kukin haastattelu kesti noin kymmenestä kolmeenkymmeneen minuuttiin. Haastattelut taltioitiin ääninauhurilla ja litteroitiin, minkä jälkeen saatua materiaalia oli noin 25 sivua. Materiaali teemoiteltiin teemahaastattelurungon teemojen mukaisesti.

5.3 Sähköinen kysely

Kyselyssä lomake lähetetään tutkittaville, tutkittavat täyttävät sen ja palauttavat sitten takaisin tutkijalle. Kyselyn etuja ovat sen nopeus ja vaivaton aineiston saanti. Mitä tarkemmin rajatulle joukolle kysely lähetetään, sitä suurempi vastausprosentin voidaan odottaa olevan. Kysely voi sisältää kolmentyyppisiä kysymyksiä: avoimia kysymyksiä, monivalintakysymyksiä, sekä asteikkoihin perustuvia kysymyksiä. Tutkijan vastuulla on harkita sekä kysymysten määrä, että järjestys lomakkeessa. Lomakkeen tulisi näyttää selkeältä ja helposti täytettävältä. Lomakkeen yhteydessä tulee kertoa kyselyn merkityksestä ja tärkeydestä, sekä siitä, mihin mennessä lomake on palautettava. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188-199.)

Päädyimme tekemään teemahaastattelun lisäksi myös sähköisen kyselyn ohjaajille, sillä ajattelimme sen tuovan meille arvokasta lisätietoa. Teemahaastatteluun pystyi osallistumaan vain pieni osuus Lipon maatilalla vierailevista asiakkaista ja ajattelimme, että ohjaajien kyselyn avulla voisimme saada vielä laajemman kuvan Lipon maatilalla vaikuttavista asiakkaisiin. Tällöin olisivat edustettuina myös ne asiakkaat, jotka eivät osallistuneet teemahaastatteluun.

Kyselylomake (Liite 4) tehtiin Google Forms -ohjelmalla ja se muodostui kolmesta avoimesta kysymyksestä, jotka mukailivat teemahaastattelun teemoja. Kysely lähetettiin sähköpostilla niihin Autismisäätiön yksiköihin, joista vierailaan Lipon maatilalla. Vastausaika oli 24.1.2022 - 7.2.2022. Vastaaminen tapahtui anonymisti ja saimme yhteensä kahdeksan vastausta.

5.4 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön tärkeimpiä vaiheita ovat aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset. Analyysin kautta selviää, millaisia vastauksia tutkimuskysymykseen saadaan. Analyysivaihe lähtee liikkeelle kerättyjen tietojen tarkistamisesta. Tämän jälkeen tietoja täydennetään tarvittaessa esimerkiksi haastattelun tai kyselyn avulla ja viimeisenä aineisto järjestetään tallennusta ja analyysia varten. (Hirsjärvi ym. 2013, 216-219.) Analysointia varten teemahaastatteluaineis-

ton ollessa kyseessä, tulee se teemoitella eli järjestää teemoittain, poimimalla kunkin teeman alle kaikki siihen liittyvät kohdat aineistosta. Tämän vaiheen jälkeen tulee varsinainen analyysi, jolloin esitetään aineistosta oma tulkinta. (Eskola 2015, 192-196.)

Teemahaastattelujen toteuttamisen jälkeen alkoi aineiston teemoittelun ja analysoinnin vaihe. Haastattelut taltioitiin ääninauhureilla, joten ensimmäiseksi ne purettiin kirjalliseen muotoon eli litteroitiin. Tässä käytettiin apuna Wordin litterointityökalua ja lisäksi täydennettiin tai korjattiin itse ne kohdat, joita Word ei tunnistanut oikein tai ei ollenkaan. Kun kaikki haastattelut oli purettu tekstimuotoon, teemoiteltiin saatu aineisto haastattelun teemojen mukaisesti. Aineistosta koostettiin taulukko, johon jaoteltiin aineisto teemoittelun mukaisesti relevanttien teemojen alle. Haastattelut käytiin vielä kertaalleen läpi ja varmistettiin, että kaikki oli tullut huomioitua, jonka jälkeen tulokset kirjoitettiin auki. Taulukko 1 havainnollistaa, miten poimimme litteroidusta aineistosta kuhunkin teemahaastattelun teemaan sopivia osia.

Lipon maatilan toiminta	<ul style="list-style-type: none"> - polttopuiden tekeminen - puutarhahommat - hevosten silittäminen
Asiakkaan toiveet	<ul style="list-style-type: none"> - polttopuiden tekemistä enemmän
Asiakkaan omat kokemukset	<p>muistot</p> <ul style="list-style-type: none"> - lehmän näkemisestä hyvä muisto - saunomisesta hyvä muisto <p>mukavaa Lipossa</p> <ul style="list-style-type: none"> - parasta Lipossa eläimet - yhteisöllisyys - rauhallinen ilmapiiri - kivaa silittää hevosta - mielekästä, että luonnonläheinen paikka ja kaunis luonto - lampaista kivaa silittää <p>muita kokemuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipossa rauhallinen olo - parasta, mitä päiväyksiköllä tarjota tykkään olla täällä

Taulukko 1: esimerkki teemahaastattelun teemoittelusta

Ohjaajien kyselyn analysointi lähti liikkeelle siitä, että Google Forms kokosi tiettyyn kysymykseen tulleet vastaukset aina yhteen. Tämä helpotti työtä, kun oli heti tiedossa, mihin kysymykseen mikäkin vastaus oli tullut. Tämän jälkeen kysymyksistä tehtiin taulukko, johon kun-

kin kysymyksen kohdalla useimmin mainitut asiat poimittiin yhteen. Näin saatiin muodostettua kuva tärkeimmistä ja keskeisimmistä tuloksista. Kun vastaukset oli tällä tavalla käyty läpi, kirjoitettiin ne auki tuloksiin. Tuloksia peilattiin teoriaan ja tutkimusaineistoon ja tehtiin näiden pohjalta johtopäätöksiä. Näiden pohjalta mietittiin myös Lipon maatilalle toiminnan kehittämisehdotuksia.

5.5 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että hyvien tieteellisten menettelytapojen noudattaminen takaa tutkimuksen uskottavuuden ja luotettavuuden (Kuula 2006, 34). Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluvat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä ja tulosten esittelyssä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021).

Opinnäytetyötä tehdessä erityisen tärkeää oli tutkittavien henkilöiden anonymiteetti ja yksityisyys sekä niiden kunnioittaminen. Tutkimuksen kohteena olivat Lipon maatila ja Autismissäätiön asiakkaat, jolloin tutkimuslupa haettiin Autismissäätiöltä. Mitä tuli tietosuojaan, huolehdittiin asianmukaisesti Laurean opinnäytetyössä kerättävien henkilötietojen käsittelyyn tarkoitettuun tietosuojaselosteesta. Lisäksi tutkittavien yksityisyyden kunnioittamiseksi haastateltaville ilmoitettiin tutkimuksesta ja kunnioitettiin haastateltavien itsemääräämisoikeutta.

Tutkimuksesta informoitaessa tulee käydä ilmi ainakin seuraavat asiat; tutkijan nimi ja yhteystiedot, tutkimuksen tavoite, osallistumisen vapaaehtoisuus, luottamuksellisten tietojen suojaaminen, tutkittavalta kerättävien tietojen käyttötarkoitus, sekä tutkittavia koskevat mahdolliset muut tiedonlähteet (Kuula 2006, 102). Tutkimuksesta ilmoittamisessa pitää ottaa huomioon kohderyhmä, joka tässä opinnäytetyössä tarkoitti aikuisia autismikirjon henkilöitä. Lisäksi tutkimuksesta kerrottaessa täytyy voida varmistua tutkittavien halukkuudesta osallistua haastatteluun. Haastatteluun valitut henkilöt olivat sellaisia aikuisia autismikirjon asiakkaita, joilla ei ole kehitysvammadiagnoosia tai muita sellaisia tekijöitä, jotka voisivat rajoittaa haastatteluun osallistumista tai vastaavasti heikentää tulosten luotettavuutta. Lisäksi henkilöt elävät hyvin itsenäistä elämää kevyen, tukihenkilötyyppisen tuen avulla. Tutkimuksesta lähetettiin saatekirje (Liite 2) päivätoimintayksikköön, jonka asiakkailla oli mahdollisuus osallistua tutkimukseen. Ohjaajat päivätoimintayksikössä kävivät kirjeen läpi Lipossa käyvien asiakkaiden kanssa, jotta heillä olisi aikaa miettiä haluavatko he osallistua. Tässä otettiin kohderyhmä huomioon, sillä Autismikirjioon henkilöille niin muutokset rutiineissa kuin sosiaaliset tilanteetkin voivat olla haastavia, joten heille annettiin aikaa valmistautua tilanteeseen. Tiedonantajien kanssa käytiin ennen haastattelua tietosuojailmoitus (Liite 3) läpi ja he allekirjoittivat suostumuksensa haastatteluun. Suostumuksen allekirjoittamisen yhteydessä kerrottiin aineiston säilyttämisestä eli, kuinka aineistot ovat vain opinnäytetyön tekijöiden kuul-

tavissa ja nähtävissä, sekä kerätyn aineiston hävittämisestä eli tiedostojen poistamisesta opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

6 Tulokset

Haastatteluista ja kyselyn vastauksista erottui kolme esiin nousevaa teemaa, jotka liittyivät asiakkaiden ajatuksiin ja kokemuksiin Lipon maatilan toiminnasta niin heidän itsensä kuin ohjaajankin näkökulmasta. Näitä teemoja ovat: eläinten merkitys asiakkaille, rentoutumisen ja rauhoittumisen mahdollistuminen ja ulkona tapahtuva toiminta. Kaikkien näiden teemojen alle tuli useampia vastauksia niin asiakkailta kuin ohjaajiltakin. Näiden lisäksi erittelimme vielä kehittämisehdotukset muista vastauksista. Suorat lainaukset tekstissä ovat otteita asiakkaiden (A) ja ohjaajien (O) vastauksista.

6.1 Eläinten merkitys asiakkaille

Eläinten merkitys asiakkaille tuli ilmi useista vastauksista. Suurin osa haastateltavista koki eläinten kanssa olemisen mieluisaksi. Ohjaajista kaikki mainitsivat eläimet tai eläimiin liittyvän toiminnan olevan asiakkaille mielekästä. Eläimiin liittyvästä toiminnasta mieluisina mainittiin muun muassa hevosten ja lampaiden silittäminen, ratsastus ja hevostärräajelut. Nämä saivat kaikki useampia mainintoja niin ohjaajilta kuin asiakkailtakin. Toisaalta ohjaajien vastauksissa otettiin kantaa myös siihen, että pienempi silitettävä ja sylissä pidettävä eläin voisi olla joidenkin asiakkaiden mieleen.

A: No lampaista on kiva ainakin silittää ja silleen ja että tää on luonnonläheinen paikka.

A: ...Just se Topi hevonen kun sitä on ollu kiva sillai niinku silittää...

Kysyttäessä ohjaajilta, mikä heidän näkökulmastaan on asiakkaille mielekästä Lipossa, tuli kaikissa vastauksissa esiin eläimet ja eläimiin liittyvä toiminta. Toiminnasta mainittiin ratsastus ja hevostärräajelut. Eläinten lisäksi vastauksista nousi ulkona tapahtuva toiminta ja maatala ympäristönä.

6.2 Rentoutumisen ja rauhoittumisen mahdollistuminen

Lipon maatila koettiin luonnonläheiseksi ja kauniiksi paikaksi, jossa pystyy rentoutumaan. Myös tilan yhteisöllinen ja rauhallinen ilmapiiri mainittiin. Maatalaympäristön nähtiin tarjoavan asiakkaille esimerkiksi mahdollisuuden rauhoittumiseen, hiljaisuuteen, yksilölliseen huomioon sekä turvalliseen liikkumiseen itsenäisesti. Suurimmassa osassa vastauksista kerrottiin asiakkaiden mielialan positiivisesta muutoksesta ja asiakkaiden hyväntuulisuudesta. Asiakkaiden koettiin myös olevan rennompia ja rauhallisempia Lipossa.

A: No se on tällä hetkellä niinku parasta mitä ne täällä niinku on ollut tarjota...ja se yhteisö, se porukka missä me ollaan, niin siellä kaikki kohtelee mua silleen oikein ja tuota aika rauhallisesti siinä ollaan.

6.3 Ulkona tapahtuva toiminta

Tämänhetkisestä toiminnasta haastateltavien vastauksissa nousi eniten esiin pihan ja puutarhan hoitoon liittyvät tehtävät. Näitä pidettiin suurimmaksi osaksi mukavina hommina. Näistä useimmin mainittuja olivat polttopuiden tekeminen ja niiden kuljettaminen puuliiteriin, sekä haravoiminen. Ulkona tapahtuvasta toiminnasta ohjaajat ajattelivat asiakkaiden mielestä mielekkäiksi ympäristönhoidolliset, kausiluontoiset tehtävät, kuten omenoiden poiminta ja lumityöt. Luonnossa oleskelu ja liikkuminen, kuten marjastus, sienestys ja keinuminen tulivat myös mainituiksi.

A: Itse ainakin osallistuin siellä ulkohommiin, eli ehkä semmoista tyyliin puutarha kautta talonmies hommia...Ruohon leikkaaminen ja sitten tuota ehkä myös toi lehtien haravointi, mutta eniten ehkä ruohon leikkaaminen...Ja lumen lapioiminen myös. Sitä vaan ei oo ollu vielä kauhean paljon.

6.4 Hyvää mieltä ja kokeilun halua

Haastateltavien kokemukset Liposta olivat kaiken kaikkiaan pääasiassa positiivisia. Yksi haastateltavista sanoi, että Lipon vierailut ovat parasta, mitä hänen yksiköllään on tarjota. Toinen koki vierailupäivän viikon parhaaksi päiväksi. Toisaalta osa haastateltavista koki matkan Lippoon vähän liian pitkänä ja yksi mainitsi toiminnan olevan välillä vähän tylsää. Pääosin Lipossa käyminen koettiin kuitenkin mukavana. Yhdellä haastateltavista oli hyvä muisto Lipossa saunomisesta ja toinen kertoi muistostaan, jossa hän oli päässyt näkemään lehmä. Myös maatilalla tarjottu ruoka mainittiin useassa haastattelussa.

Ohjaajien vastauksissa ilmeni, että Lipon vierailupäivän tuoma vaihtelu asiakkaiden arkeen koettiin positiivisena. Muita mielekkäinä pidettyjä asioita olivat automatka Lippoon, saunominen, takkatuli ja ruokailu. Lisäksi keuhuttiin Lipon maatilan työntekijää rennon yhteisöllisen ilmapiirin luomisesta.

Ohjaajat kokivat Lipon vierailun näkyvän asiakkaissa pääasiassa kahdella eri tavalla, mielialassa ja toiminnassa. Muutokset toiminnassa näkyivät esimerkiksi asiakkaiden parantuneena kykyinä vastaanottaa ohjeita sekä haluna osallistua ja kokeilla uusia asioita.

O: Asiakas on ollut motivoitunut lähtemään toimintakeskukselta ja vaikuttaa nauttivan Lipossa ulkoilusta (muuten asiakasta on ajoittain vaikea saada ulos).

O: Asiakas on koittanut hänelle uusia asioita, esimerkiksi lähtenyt hevostärrä-ajelulle.

Lisäksi Lipon vierailun nähdään olevan turvallinen muutos asiakkaiden struktuurissa, mutta toisaalta se saattaa toisinaan aiheuttaa heissä myös jännitystä.

A: No silleen, että se matka on oikeestaan aika kuitenkin sopivan mittanen sit loppujen lopuks sillee. Ja että tääl Lipossa niin ihan kaunista luontoa ja sit sillee ja tykkään siitä kauniista luonnosta. Ja että se on sekä kivaa että niinku vähän ahdistavaa, sanotaan sillee.

Ohjaajien vastauksissa korostui se, miten tärkeä paikka Lipon maatila monille asiakkaille on.

O: Asiakkaat ovat usein iloisia kuullessaan, että he voivat mennä Lippoon. He odottavat sitä kovasti. Jotkut asiakkaistamme hyppivät innoissaan ylös ja alas.

6.5 Kehittämisehdotukset ja ideat

Lipon maatilaa koskevia toiveita kysyttäessä, ei haastateltavilta tullut juurikaan vastauksia, mutta mielekkäänä pidettyä polttopuiden tekemistä toivottiin olevan enemmän. Lisäksi toive pihan ja puutarhan hoitoon tarkoitetuista koneista esitettiin.

Ohjaajien vastauksista kävi ilmi yleinen tyytyväisyys nykyiseen toimintaan, mutta kehittämisehdotuksiakin esitettiin. Toiveena esitettiin, että Lipon maatilalla olisi enemmän eläinlajeja ja erilaisia aktiviteetteja niiden kanssa, kuten harjaaminen, silittäminen ja sylissä pitäminen. Lisäksi koettiin, että asiakkaan kehitystä tukevia ympäristönhoidollisia tehtäviä voisi olla paljon enemmän, mutta näitä ei vastauksissa eritelty tarkemmin. Laajemmin Lipon maatilatoimintaan liittyvä ehdotus oli vakituisten työntekijöiden määrän lisääminen, jolloin tiloja ja ympäristöä voisi hyödyntää paremmin. Näiden seurauksena ajateltiin mahdollistuvan monipuolisempi toiminta, kuten leiritoiminta, ratsastusterapia tai omaishoidonvapaan aikaisen hoidon järjestäminen.

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli vastata kysymyksiin siitä, minkälainen maatilatoiminta tukee parhaiten autismikirjon henkilöiden hyvinvointia sekä miten asiakkaat kokevat tämän hetkisen toiminnan tukevan heidän hyvinvointiaan. Näihin kysymyksiin lähdimme hakemaan vastausta niin tutkimuksista ja teoriasta kuin myös kysymällä asiakkaiden itsensä sekä heidän ohjaajiensa kokemuksia ja ajatuksia aiheesta.

Haastattelu- ja kyselyaineistomme perusteella hyvinvointiin positiivisesti vaikuttavina tekijöinä Lipon maatilalla koettiin niin rauhoittuminen ja rentoutuminen kuin toimintakin. Luonnonläheinen ja kaunis ympäristö sekä yhteisöllinen ilmapiiri koettiin rauhoittavana ja stressiä lievittävänä. Asiakkaiden koettiin olevan rennompia, rauhallisempia ja hyväntuulisempia Lippossa kuin päivätoimintayksikössä. Kuten Green Care (2019, 4-12) maatilatoimijan työkalupakissa todetaan, on maaseudulla stressitekijöitä huomattavasti vähemmän kuin kaupungissa, mikä osaltaan auttaa rauhoittumaan ja rentoutumaan. Lisäksi maatilatoimintaa pidetään melko pienenä ja pysyvänä ja yhteisöön kuulumisen tuo sosiaalista tukea ja pitkäkestoisia

ihmissuhteita. (Green Care 2019, 4-12.) Maatila- ja eläinavusteisella toiminnalla on myös tutkimusten mukaan aggressiivista ja haastavaa käytöstä vähentävä (Kaufmann ym. 2019, 243-248; Vainio 2016), sekä rentouttava ja stressiä laskeva vaikutus (Mills ym. 2014, 12). Tämä on erityisen tärkeää autismikirjon henkilöillä, joiden hermosto kuormittuu ja stressitaso nousee usein hyvin herkästi (Autismiliitto 2022).

Lipon maatilalla myös eläimet koettiin tärkeäksi tekijäksi hyvinvoinnin ja mielekkään toiminnan suhteen. Eläimet voivat myös olla autismikirjon henkilöille suuria motivaattoreita osallistumiseen, kuten Wijken ym. (2020) tutkimuksessaan huomasivat. Eläinavusteisen intervention on tutkimusten perusteella todettu vaikuttavan positiivisesti muun muassa sosiaaliseen vuorovaikutukseen, haastavaan käyttäytymiseen ja koettuun stressiin, mitkä puolestaan ovat suoraan hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä (Wijken ym. 2020; Vainio 2016; Viinamäki 2005; O’Haire 2013). Myös Kaufmann ym. (2019) totesivat, että vuorovaikutus eläinten kanssa vaikutti maatilalla käyvien asiakkaiden hyvinvointiin.

Eläinavusteisen toiminnan tulisi aina olla tarkoin harkittua, riippumatta siitä, mikä eläimen rooli interventiossa on. Eläinavusteisen intervention avulla voidaan tehdä hyvinkin suunnitelmallista työskentelyä niin hyvinvoinnin kuin kuntoutuksenkin suhteen. Sen avulla voidaan harjoitella monenlaisia asioita, kuten esimerkiksi sosiaalisia tilanteita, itsestä huolehtimista, fyysistä kontaktia tai tunnetaitoja. (Hautamäki ym. 2021, 39-42.)

Lipossa eläinavusteinen toiminta sisältää tällä hetkellä lähinnä vapaamuotoista olemista ja eläinten silittämistä sekä hevosilla ratsastusta ja kärryttelyä. Lipon maatilalla asiakkaat kokivat eläinten kanssa vietetyn ajan tärkeäksi ja eläinten silittämisen mukavaksi ja rauhoittavaksi. Myös eläinten kanssa toimiminen, kuten ratsastaminen ja kärryajelut koettiin kivoiksi. Toisaalta myös esitettiin ajatus, että eläinlajeja voisi olla enemmänkin, esimerkiksi sellaisia, joita voisi ottaa syliin ja silittää. Kaufmann ym. (2019) tutkivat toimintaa maatilalla, jossa oli paljon erilaisia eläinlajeja. Asiakkaat saivat harjoitella valitsemansa eläimen hoitoa ja saivat onnistumisen kokemuksia opittuaan kyseisen eläinlajin hoidon ja saadessaan siitä todistuksen. Tällöin oli myös mahdollista valita sellainen eläinlaji, joka itseään kiinnostaa ja joka ei esimerkiksi ole liian iso, pelottava tms.

Haastatteluiden ja kyselyiden perusteella Lipossa hyvinvointia lisää myös mieluisina pidetyt pihapiirin ulkotyöt, kuten polttopuiden tekeminen ja niiden kuljettaminen kottikärryillä, lumityöt yms. Tärkeänä pidettiin myös ylipäättään mahdollisuutta kulkea vapaasti ulkona. Myös Mills ym. (2014, 9) tutkimuksessa maatilaympäristön hyvinvointivaikutuksista esille nousi vapaus tutkia ja jopa lammikkoon putoamisen riski ja traktorijelun jännitys. Toisaalta maatilalta löytyy myös arkisia työtehtäviä, joissa on tietyt rutiinit, jotka toistuvat vuodenaikojen kierron mukaan (Green Care 2019, 4-12). Rutiinit puolestaan ovat yleensä tärkeitä autismikir-

jon henkilöille, sillä ne selkiyttävät päivän kulkua ja luovat turvallisuuden tunnetta (Autismi-
liitto 2022).

Eräs Mills ym. (2014, 9-13) tutkimuksessa mainittu hyvinvointiin vaikuttava seikka maatilaympäristössä tapahtuvassa toiminnassa oli maatilán isännän kärsivällinen, hyväksyvä ja asiakkaita kunnioittava olemus, kuten myös joustava aikataulu ja rento ohjelma. Myös Lipossa haastatteluissa ja kyselyissä nousi esiin nykyisen työntekijän tärkeä rooli rennon ja hyvän ilmapiirin luojana.

8 Pohdinta

Sekä asiakkaiden haastatteluista, että ohjaajien kyselystä nousi esiin kiitollisuus ja yleinen tyytyväisyys Lipon toiminnasta. Tuloksissa nousi vahvasti esiin eläinten tärkeys asiakkaille ja lähes jokainen mainitsi jonkin eläimiin liittyvän asian mielekkääksi itselleen. Lipon maatila koettiin rentoutumista ja rauhoittumista mahdollistavana paikkana. Toisaalta Lippo koettiin myös paikkana, jossa on paljon toiminnallisuutta ja erilaista fyysistä tekemistä, kuten kausiluontoiset pihan ja puutarhan hoitoon liittyvät tehtävät. Pohdimmekin näiden kahden päällimmäisen tuloksen painotuksia ja sitä, miten asiakkaille voitaisiin mahdollistaa molemmat, niin pysähtyminen ja rentoutuminen kuin toiminnallisuuskin. Lisäksi etenkin ohjaajien kyselyssä nousi esiin pienryhmän hyödyt. Kun vierailupäivänä ryhmä on melko pieni ja tiivis, mahdollistuu asiakkaiden yksilöllisempi huomiointi. Kyselyssä nousi myös esiin positiiviset muutokset asiakkaiden mielialassa, sekä toiminnassa. Ohjaajat kuvailivat asiakkaiden olevan Lipossa vastaanottavaisempia ohjeille, sekä halukkaita osallistumaan ja kokeilemaan uusiakin asioita. Etenkin tämän halukkuuden hyödyntämistä Lipon toiminnassa voisi pohtia.

Saamiemme tulosten perusteella päädyimme siihen, että toiminnan potentiaali voisi tulla esiin vielä paremmin, jos siitä hyötyvillä asiakkailla olisi mahdollisuus käydä Lipossa useammin tai vastaavasti viettää siellä kerrallaan pidempiä aikoja. Jos vierailuaika olisi pidempi tai niitä olisi useammin, voisivat asiakkaat päästä toimimaan eläinten kanssa vielä monipuolisemmin. Ennen kaikkea mahdollistuisi syvempi eläinten hoitoon tutustuminen, kun asiakkaat voisivat osallistua esimerkiksi ruokintaan, ulos vientiin tai vaikkapa kanamunien hakuun. Tämän myötä, päästäisiin myös peilaamaan eläinten hoidossa esiin tulevia teemoja itsestä huolehtimiseen ja omaan hyvinvointiin liittyviin teemoihin. Vastaavasti asiakkaat pääsisivät seuraamaan myös eläinten kasvua ja kehitystä. Kuten Hautamäki ym. (2021, 22-26) toteavat, voidaan eläinavusteisen intervention avulla harjoitella ja työstää esimerkiksi hoitamista ja huolehtimista, sosiaalisia tilanteita, käyttäytymisestä oppimista tai fyysistä kontaktia.

Mikäli Lippoon saataisiin nykyisen työntekijän rinnalle toinenkin, voitaisiin siellä hyödyntää olemassa olevaa sosiaalipedagogisen hevostoiminnan koulutusta entistä vahvemmin. Lisäksi

työntekijäresurssien lisääminen mahdollistaisi Lipon sisä- ja ulkotilojen, sekä toimintojen hyödyntämisen entistä monipuolisemmin. Näiden seikkojen toteutuessa Lipon toiminta voisi olla tavoitteellisempaa. Asiakkaille olisi mahdollista suunnitella yksilöllisesti esimerkiksi kuntoutumiseen tai hyvinvointiin liittyviä tavoitteita Lipon toiminta huomioiden. (Hautamäki ym. 2021, 51.) Työntekijäresurssien lisääminen voisi myös mahdollistaa ajatuksen monipuolisemmasta toiminnasta, kuten esimerkiksi leiritoiminnasta. Työntekijöiden valinnassakin kannattaisi hyödyntää olemassa olevan työntekijän ammattitaitoa ja koulutusta nimenomaan sosionomin ja sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ohjaajan ominaisuudessa ja valita toiseksi työntekijäksi henkilö, joka hoitaisi muut juoksevat rutiiniasiat, kuten siivouksen, ruuanlaiton, eläinten hoidon yms.

Ohjaajien kyselyssä tuli esiin toive useammasta eläinlajista. Tällä hetkellä Lipossa on hevosia, lampaita ja kanoja. Lipossa voisi olla lisäksi jokin sellainen eläin, joka viihtyy sylissä tai raputeltavana, sillä vaikka suurin osa asiakkaista vaikuttaa pitävän hevosista, voi joku kokea ison hevosen myös jännittävänä tai jopa pelottavana. Pienemmän ja kenties tutumman eläinlajin kanssa arempikin asiakas voisi saada samoja eläinten mahdollistamia hyvinvointivaikutuksia. Tämän lisäksi voisi ehkä koira olla hyvä lisä Lipon eläimiin, sillä koira-avusteisuuden hyödyistä on erityisen paljon tutkittua tietoa. Tämä toki edellyttäisi sitä, että koira asuisi maatilan työntekijän luona, sillä Lipon maatilalla ei asu vakituisesti ketään.

Laadullisen tutkimuksen yleisinä luotettavuuskriteereinä käytetään muun muassa vahvistettavuutta, dokumentaatiota, tulkinnan ristiriidattomuutta, saturaatiota, sekä luotettavuutta tutkitun kannalta. Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että luetutetaan aineisto ja tulkinta henkilöillä, jotka sen ovat antaneet. Dokumentaatio on yksi tärkeimmistä luotettavuutta lisäävistä asioista. Dokumentaatioon liittyy tehtyjen ratkaisujen ja valintojen perustelevuus, sekä alkuperäisen aineiston säilyttäminen. Tulkinnan ristiriidattomuuden säilyttäminen on hieman hankalampaa laadullisessa tutkimuksessa, sillä laadulliselle tutkimukselle ei ole tarkkoja tulkintasääntöjä. Tärkeää kuitenkin olisi, että kaksi tutkijaa päätyy samaan lopputulokseen. Tällöin tulkintaa voidaan pitää ristiriidattomana. Saturaatiolla eli kylläntymisellä tarkoitetaan sitä, että eri lähteiden tutkimustulokset toistuvat. (Kananen 2014, 150-154.)

Vahvistettavuuden varmistamiseksi lähetimme opinnäytetyön luettavaksi Autismsäätiölle. Dokumentaation tärkeydestä huolehtiminen puolestaan ei ollut aivan niin helppoa, sillä opinnäytetyömme muutti matkan varrella hieman muotoaan. Aluksi tarkoituksena oli tehdä kirjallisuuskatsaus, sitten puhtaasti laadullinen tutkimus ja lopulta päädyimme laadullisen tutkimuksen menetelmin toteutettuun kehittämisohjelmaksi tuottavaan työhön. Kun tutkimuskykykset ovat pysyneet alusta asti samoina, on ollut haastavaa miettiä, mitä reittiä myöten pääsisimme parhaiten vastaamaan niihin. Onnistuimme kuitenkin pohtimaan ja kirjaamaan ylös perustelut tekemillemme ratkaisuille. Lisäksi olemme säilyttäneet kaiken alkuperäisen aineiston koko opinnäytetyöprosessin ajan. Ristiriidattomuudesta pyrimme huolehtimaan si-

ten, että teimme teemahaastatteluita ja kyselyistä saamistamme tuloksista ensin omat tulkintamme, minkä jälkeen vasta keskustelimme niistä yhdessä. Näin huomasimme, että olimme tulkinneet aineistoa samalla tavalla ja pääsimme samoihin tuloksiin. Hieman hankalaksi koitui se, että juuri meidän opinnäytetyömme aiheesta ei ollut tehty paljoakaan aiempia tutkimuksia. Aiempiin tutkimuksiin valikoiduissa tutkimuksissa tulokset olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia keskenään.

Opinnäytetyössä alkuun pääseminen tuntui helpolta, sillä meille löytyi heti molempia kiinnostava aihe, suomalainen Green care. Tästä lähdimme liikkeelle ja pian löytyikin sopiva yhteistyökumppani, Autismisäätiö, joka oli Susannalle tuttu entuudestaan. Kun aihe ja yhteistyökumppani olivat löytyneet, aloitimme suunnittelun. Suunnitteluvaihe oli kaikista haastavin, sillä opinnäytetyömme ei meinannut aluksi millään löytää muotoaan. Alusta asti mukana ovat kulkeneet kaksi pääajatusta, asiakasnäkökulma, sekä uusin tutkimustieto. Muoto vaihteli kirjallisuuskatsauksesta laadulliseen tutkimukseen ja lopulta kehittämisehdotuksia tuottavaan. Olemme myös hyödyntäneet laadullisen tutkimuksen piirteitä, kuten aineistonkeruuta ja analyysiä. Kuitenkin alusta asti ajatuksena oli tuottaa jotakin konkreettista Autismisäätiön hyödynnettävissä olevaa tietoa.

Vaikka opinnäytetyön tekeminen on ollut ajoittain haastavaa etätyöskentelyn takia, olemme mielestämme onnistuneet säilyttämään yhtenäisyyden ja selkeän päämäärän. Mikä tärkeintä, pääsimme ensin tutustumaan Lipon maatilaan ja sen toimintaan ja tämän jälkeen vielä pitämään teemahaastattelut siellä, sekä yhdessä Autismisäätiön yksikössä. Nämä kohtaamiset asiakkaiden ja ohjaajien kanssa olivat merkityksellisintä antia opinnäytetyömme matkalla.

Teemahaastattelujen jälkeen aloimme pohtia, josko voisimme saada vielä lisää tietoa haastatteleamalla myös Lipossa käyviä ohjaajia. Teemahaastatteluun osallistui kuusi asiakasta ja ajattelimme, että ohjaajien haastatteleminen voisi tuoda meille vielä arvokasta lisätietoa. Ajatuksena oli myös, että tätä kautta nekin asiakkaat, jotka eivät osallistuneet teemahaastatteluun, tulisivat edustetuiksi tuttujen ohjaajien kautta. Pohdinnan jälkeen päädyimme tekemään ohjaajille sähköisen kyselyn hyödyntäen Google Forms -ohjelmaa. Tähän kyselyyn saimme kahdeksan vastausta ja vastaukset täydensivät mukavasti saamiamme tuloksia.

Matkan varrella kohdatessamme haasteita tai tuntiessamme, että olimme jumissa, auttoivat ohjaustapaamiset yleensä taas pääsemään vauhtiin. Matkan varrella tuli muutama väsyminen, jolloin työn eteneminen hidastui, mutta onneksi aina toinen meistä piristyi ja kiskaisi toisenkin taas liikkeelle. Tiedonhankinnan työpaja ja kirjoittamisen paja antoivat myös paljon eväitä matkan varrelle, ja etenkin kirjoittamisen paja auttoi selkiyttämään suuresti tekemistämme.

Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme, että erityisesti aikuisten autismikirjon henkilöiden hyvinvointiin liittyviä tutkimuksia on tehty melko vähän. Erityisesti luonto- ja eläinavus-

teisuuteen liittyvissä tutkimuksissa kohderymänä on useimmiten lapset ja nuoret. Olisikin tärkeää saada sosiaalialalle lisää tutkimustietoa myös aikuisista autismikirjon henkilöistä.

Lähteet

Painetut

Eskola, J., Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.

Eskola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Hakala, L. Hyrkkö, P. Manninen, P. Oesch, H., Salo, M. & Siikanen, M. 2001. Jaettu ilo. Autistisen lapsen vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin kehittäminen. Somero: Sälekarin Kirjapaino Oy

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Juhola, E. 2018. Autismin muuttuvat kasvot. Autismisäätiö 20 vuotta. Helsinki: Into Kustannus.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Juvenes Print.

Kerola, K., Kujanpää, S. & Timonen, T. 2009. Autismin kirjo ja kuntoutus. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Oksanen, J. & Sollasvaara, R. 2019. Esteille Hyvästit! Opas autismikirjon sekä adhd- ja Tourette-oireisten lasten kasvattajille. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Salonen, K. 2005. Mieli ja maisemat - eko- ja ympäristöpsykologinen näkökulma. Helsinki: Edita.

Sähköiset

Autismiliitto 2022. Viitattu 25.3.2022

<https://autismiliitto.fi/autismi/>

Autismisäätiö 2021a. Viitattu 8.9.2021

<https://www.autismisaatio.fi/tietoa-meista.html>

Autismisäätiö 2021b. Viitattu 24.8.2021

<https://www.autismisaatio.fi/palvelumme.html>

Autismisäätiö 2021c. Viitattu 24.8.2021

<https://www.autismisaatio.fi/palvelumme/ohjaus-ja-valmennuspalvelut.html#Osallisuutta%20edist%C3%A4v%C3%A4%20p%C3%A4iv%C3%A4toiminta>

Aivosäätiö 2021. Mitä on kehitysvammaisuus? Viitattu 4.9.2021

<https://www.aivosaatio.fi/diagnoosi/kehitysvammat/>

Berget, B. & Braastad, B. 2011. Animal-assisted therapy with farm animals for persons with psychiatric disorders. teoksessa Ann Ist Super Sanita 2011, vol 47, No 4.

<https://www.scielo.org/pdf/aiss/2011.v47n4/384-390>

Lipponen, M. ja Fagerström, N. 2019. Sosiaalisen kasvun tukea vai sosiaalista kuntoutusta - lainsäädännön reunaehdoja. Teoksessa Lipponen, M. ja Vehmasto, E. (toim.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta. E-kirja. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

Green Care 2019. Maatilatoimijan työkalupakki. Viitattu 25.9.2021

<https://www.mtk.fi/documents/20143/0/Green-Care-FI-NETTI.pdf/87377ad6-0e94-a641-15d6-8da1b2a08a7c?t=1559739925031>

Green Care Finland 2021a. Viitattu 24.8.2021.

<https://www.gcfinland.fi/green-care-/menetelmat/>

Green Care Finland 2021b. Viitattu 24.8.2021

<https://www.gcfinland.fi/green-care-/vaikuttavuus/luonnon-terveytta-edistavat-vaikutukset/>

Green Care Finland 2022. Viitattu 3.5.2022

<https://www.gcfinland.fi/laatu/myonnetyt-laatumerkit/>

Hautamäki, L. Ramadan, F. & Vilhunen, T. 2021. Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä. E-kirja. Helsinki: KELA.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/331626/Kuntoutustakehittamassa29_saavutettava.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hirvonen, J. 2014. Luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutukset. Teoksessa Hirvonen, J. ja Skyttä, T. Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut. Opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen. E-kirja. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/81448/URNISBN9789515884305.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hyvärinen, J. & Vehmasto, E. 2017. Teoksessa Vehmasto, E. (toim.) Kehittämiskertomuksia Green Care -koordinaation liepeiltä. E-kirja. Luke Luonnonvarakeskus. 5.

Joshi, G. Wozniak, J. Petty, C. Martelon, M. K. Fried, R. Bolfek, A. Kotte, A. Stevens, J. Furtak, S. Bourgeois, M. Caruso, J. Caron, A. & Biederman, J. 2013. Psychiatric comorbidity and functioning in a clinically referred population of adults with autism spectrum disorders: A comparative study. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43(6) 1314-1325.

https://www.researchgate.net/publication/232280796_Psychiatric_Comorbidity_and_Functioning_in_a_Clinically_Referred_Population_of_Adults_with_Autism_Spectrum_Disorders_A_Comparative_Study

Kahilaniemi, E. 2019. Luontoavusteisten menetelmien hyödyntäminen sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla. Teoksessa Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. (toim.) Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. E-kirja. Vaasan yliopisto, 52-57.

<https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/8172/978-952-476-861-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kaufmann, M. Kinoshita, M. Puckett Teumer, S. 2019. The healing power of nature: The impact of interventions in farm settings. Teoksessa Tedeschi, P. (toim.) Transforming trauma E-kirja. Purdue University Press, 243-248.

<https://muse.jhu.edu/chapter/2503859>

LUKE Luonnonvarakeskus 2021. Viitattu 18.9.2021.

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/virkistyskaytto/luonnon-hyvinvointivaikutukset/>

Luonnonvarakeskus 2011-2013. Luonto hyvinvoinnin lähteenä - suomalainen Green care. Viitattu 23.3.2022

<https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/mtt/hankkeet/greencare/voi-maa/greencare.>

Mills, J. Taylor, J. Dwyer, J. & Bartlett, J. 2014. the well-being benefits of sensory-rich farm visits. *International journal of agricultural management*, 4 (1). University of Gloucestershire.

https://eprints.glos.ac.uk/3821/1/IJAM_Mills%20et%20al%20%28Revised%29%20%282%29.pdf

Nissinen, S. 2014. Eko- ja ympäristöpsykologia tausta-ajatuksena. Teoksessa Hirvonen, J. & Skyttä, T. Luontolähtöiset hyvinvointipalvelut. Opas asiakastyöhön ja palveluiden kehittämiseen. E-kirja. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/81448/UNISBN9789515884305.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

O’Haire, M. 2013. Animal-Assisted Intervention for Autism Spectrum Disorder: A Systematic Literature Review. Lehdessä Scholarly journal Vol. 43, Iss. 7

https://vet.purdue.edu/chab/ohaire/files/documents/JADD_2013_OHaire.pdf

Peltomäki, P. 2019. Hevosista hyvinvointia - Sosiaalipedagoginen hevostoiminta syrjäytymisen ehkäisijänä ja osallisuuden vahvistajana. Teoksessa Ylilauri, M. & Yli-Viikari, A. Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. E-kirja. Vaasan yliopisto.

<https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/8172/978-952-476-861-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Raaska, H & Vanhala, R. 2020. Miksi ja miten autismin diagnostiset kriteerit muuttuvat? Lääkärilehti 16/2020. Viitattu 25.8.2021.

<https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/miksi-ja-miten-autismin-diagnostiset-kriteerit-muuttuvat/?public=7fcf41d96a001eee7da91094299e5b86>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 18.3.2022

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Soini, K. 2014. MTT kasvu. Luonnosta hoivaa ja voimaa: Miten arvioida Green Care toiminnan vaikuttavuutta. Viitattu 29.6.2021

<https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482135/mttkasvu21.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 10.9.2021

<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Ulrich, S., Simons, R. Losito, B., Fiorito, E., Miles, M. & Zelson, M. 1991. Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of environmental Psychology*. 201-230. Viitattu 24.9.2021

https://www.researchgate.net/publication/222484914_Stress_Recovery_During_Exposure_to_Natural_and_Urban_Environments_Journal_of_Environmental_Psychology_11_201-230

Vainio, I. 2016. Oppilaiden spontaanin kommunikaation muutokset koira-avusteisessa erityisluokassa. tapaustutkimus eräessä pääkaupunkiseudun koulussa. Helsingin Yliopisto. 81-98. Viitattu 20.4.2022.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/174400/vainioiris_progradu.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Viinamäki, H. 2005. Lemmikkieläinten merkitys autistisesti käyttäytyville lapsille. Tampereen Yliopisto. 57-59. Viitattu 20.4.2022.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/93123/gradu00832.pdf?sequence=1>

Wijker, Carolien; Leontjevas, Ruslan; Spek, Annelies; Enders-Slegers, Marie-Jose. 2020. Effects of Dog Assisted Therapy for Adults with Autism Spectrum Disorder: An Exploratory Randomized Controlled Trial. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, v50 n6, 2153-2163.

<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10803-019-03971-9.pdf>

Yli-Viikari, A., Lilja, T., Heikkilä, K., Kirveenummi, A., Kivinen, T., Partanen, U., Rantamäki-Lahtinen, L & Soini, K. 2009. Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Green Care - terveyttä ja hyvinvointia maatilalta. E-kirja. Tampereen yliopistopaino Juvenes Print Oy.

<https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/475081/met141.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Yli-Viikari, A. & Suomela, M. 2016. Maatilat kasvatuksen ja kuntoutuksen ympäristöinä - kokeilutoiminnan kautta kasvuun. *Maaseudun uusi aika -lehti* 3/2016. Viitattu 25.9.2021

http://www.mua-lehti.fi/arkisto/3_16/yli-viikari_suomela.pdf

Julkaisemattomat

Järvinen, J. 2021. Tutustuminen Lipon maatilaan sosionomi Johanna Järvisen johdolla 9.9.2021.

Taulukot

Taulukko 1: esimerkki teemoittelusta..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

Liitteet

Liite 1: Teemahaastattelurunko	37
Liite 2: Saatekirje	38
Liite 3: Suostumus	39
Liite 4: Kysely ohjaajille	40
Liite 5: Työelämän palaute	41

Liite 1: Teemahaastattelurunko

Teema	Apukysymyksiä
Lipon maatilán toiminta	<p>Minkäláista tekemistá Lipossa on tällä hetkellä?</p> <p>Mihin tekemiseen olet osallistunut?</p> <p>Minkä/minkäláisen tekemisen olet kokenut mieluisaksi?</p>
Asiakkaan toiveet	<p>Kaipaatko jotakin selláista tekemistá, mitä Liposta ei vielä löydy?</p> <p>Mitä tekemistá voisi lisätä/ mitä vähentää?</p>
Asiakkaan omat kokemukset	<p>Miten koet Lipossa vierailun/ miltá Lipossa vierailu tuntuu?</p> <p>Huomaatko muutoksia omassa hyvinvoinnissasi/ollossasi (vertaa Lipossa ja muualla)?</p> <p>Millá asialla on suurin merkitys sinun oloosi/hyvinvointiisi?</p> <p>Onko sinulla jokin hyvä muisto Lipon maatilalta?</p> <p>Toiveita?</p>

Liite 2: Saatekirje

Hyvä Lipon maatilalla vierailija!

Suoritamme sosionomikoulutusta Laurea ammattikorkeakoulussa ja teemme opinnäytetyötä Autismsäätiölle.

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää, kuinka eläinavusteista toimintaa ja maatilaympäristöä voidaan hyödyntää asiakkaiden hyvinvoinnin tukemisessa. Lisäksi toivomme kuulevamme asiakkaiden kokemuksia Lipon tämänhetkisestä toiminnasta, sekä mielipiteitä ja toiveita toiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyön tuloksissa vertaillaan tutkimustietoa ja asiakkaiden kokemuksia.

Teemahaastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja se tapahtuu anonyymisti. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti eikä sitä luovuteta kolmansille osapuolille. Aineisto kerätään opinnäytetyön tueksi ja hävitetään, kun tutkimus on valmis. Haastattelussa käydään läpi kolme (3) eri teemaa liittyen asiakkaan kokemuksiin Lipon maatilasta. Teemoista keskustellaan vapaamuotoisesti ja haastattelu tallennetaan ääninauhurilla. Haastatteluun menee aikaa noin 15 minuuttia.

Haastattelut pidetään kahtena tiistaina marras-joulukuussa.

Tutkimus valmistuu touko-kesäkuun 2022 aikana ja on tämän jälkeen luettavissa Theseus-julkaisuarkistossa.

Jos sinulla herää kysymyksiä tutkimukseen liittyen, otathan meihin yhteyttä sähköpostilla osoitteisiin

tia.hamalainen@student.laurea.fi tai virve.susanna.af.bjorksten@student.laurea.fi

Kiitos osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin, sosionomiopiskelijat Tiia Hämäläinen ja Susanna af Björksten

Liite 3: Suostumus

Opinnäytetyö: Autismikirjon henkilöiden kokemukset eläinavusteisuudesta ja maatilaympäristöstä - Lipon maatilan toiminnan kehittäminen.

Annan luvan haastatteluun ja haastattelun nauhoittamiseen. Suostun siihen, että haastattelussa antamiani tietoja tullaan käyttämään Tiia Hämäläisen ja Susanna af Björkstenin opinnäytetyössä. Tätä tietoa on tarkoitus hyödyntää Lipon maatilan toiminnan kehittämisessä.

Olen lukenut saatekirjeen ja ymmärtänyt sen sisältämät tiedot. Olen saanut tarpeeksi tietoa tutkimuksesta. Susanna af Björksten ja Tiia Hämäläinen ovat kertoneet minulle tutkimuksesta myös suullisesti ja vastanneet kaikkiin siihen liittyviin kysymyksiini.

Minusta ei kerätä tunnistettavia henkilötietoja, kuten nimeä tai osoitetta. Minusta ei kerätä myöskään arkaluonteisia tietoja, kuten terveystietoja. Henkilöllisyyteni ei tule ilmi tutkimustuloksia raportoitaessa. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti ja tietoturvallisesti eikä sitä luovuteta kolmansille osapuolille. Aineisto hävitetään tietoturvallisesti, kun opinnäytetyö on hyväksytty.

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana, keskeyttää haastattelu tai tutkimukseen osallistuminen. Minun ei tarvitse ilmoittaa keskeyttämisen syitä, eikä siitä aiheudu minulle mitään ikäviä seurauksia. Voin myös päättää olla vastaamatta joihinkin kysymyksiin.

Olen tietoinen siitä, että tutkimuksen tulokset ja valmis opinnäytetyö luovutetaan Autismisäätiön käyttöön Lipon maatilan toiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyö tallennetaan myös Theseus järjestelmään.

- Kyllä, haluan osallistua tutkimukseen
- Annan luvan haastattelun nauhoittamiseen
- Anna luvan henkilötietojeni käsittelyyn tietosuojaselosteen mukaisesti

Liite 4: Kysely ohjaajille

Kysely ohjaajille Lipon maatilasta

Hei! Olemme sosionomiopiskelijat Tiia Hämäläinen ja Susanna Af Björkstén ja teemme opinnäytetyötä Autismisäätiölle. Tämä kysely on osa opinnäytetyötämme ja kyselyn tarkoituksena on kartoittaa ohjaajien näkökulmia Lipon maatilatoimintaan liittyen. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä henkilötietoja kerätä. Kyselyyn kuuluu kolme avointa kysymystä ja vastausaika on 24.1.-7.2. Kiitos osallistumisesta!

1. Mikä Lipon vierailupäivissä on asiakkaille mielekästä (ohjaajan näkökulma)? *

Pitkä vastausteksti

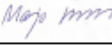
2. Miten Lipon vierailu näkyy asiakkaissa ohjaajan näkökulmasta? (esimerkiksi vaikutukset olotilaan, käyttäytymiseen, hyvinvointiin jne.) *

Pitkä vastausteksti

3. Kehittämisasiideoita Lipon maatilatoimintaan. *

Pitkä vastausteksti

Liite 5: Työelämän palaute

	AMMATTIKORKEAKOULU University of Applied Sciences	Työelämän palaute
8.12.2015/ba		
Hyvä työelämän edustaja		
Kiitos, että tarjositte Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijalle/opiskelijoille mahdollisuuden tehdä opinnäytetyö yrityksenne/organisaatioonne. Työelämän kehittäminen on tärkeä osa opinnäytetöidemme arvioinnissa. Pyydämme näkemystä.		
Yrityksen/organisaation nimi	Autismisäätiö sr	
Työelämän edustajan/Arvioijan nimi ja tehtävänimike	Marjo Virnes, osaamisjohtaja	
Opinnäytetyön ohjaaja yrityksessä/organisaatiossa		
Opinnäytetyön tekijä/t	Susanna af Björkstén ja Tiia Hämäläinen	
Miten yrityksenne/organisaatioonne hyödyntää tehtyä opinnäytetyötä?		
Opinnäytetyön tarkoituksena oli maatilaympäristössä toteutettujen luonto- ja eläinavusteisten menetelmien vaikuttavuus, kohderyhmänä aikuiset autismin kirjolla olevat henkilöt. Opinnäytetyön tekijät tarttuivat kenties hieman vaikeahkoonkin aiheeseen ja muotoilivat siitä asiakaskokemusta tarkastelevan työn tavoitteena tuottaa kehittämisohjeita maatilalle. Työn tulokset vahvistavat etenkin tietoa ja ymmärrystä asiakkaiden ja ohjaajien kokemuksista linkitettyä alan kirjallisuuteen, ja tätä systemaattisesti kerättyä ja analysoitua tietoa säätiö voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Kehittämiskohteet olisivat voineet perustua vieläkin syvällisempään datan analyysiin ja analyysistä johdettuihin maatilan toiminnan sisältöä koskeviin kehittämisideoihin. Esitetyt kehittämisohjeet ovat toki relevantteja nekin.		
Mitä uutta ja/tai odottamatonta tuli esille opinnäytetyöprosessin aikana tai tuloksissa?		
Opinnäytetyön tulokset eivät sinänsä tuoneet merkittävää uutta tietoa tai johtopäätöksiä luonto- ja eläinavusteisten menetelmien vaikuttavuuteen tai toiminnan kehittämiseen liittyen. Muutoin työ kokosi hienosti yhteen teoriaa ja tutkimusta sekä peilasi sitä asiakkaiden ja ohjaajien kokemuksiin.		
Miten kuvailisitte yhteistyötä opinnäytetyöntekijän/-tekijöiden kanssa?		
Opinnäytetyön tekijät toimivat erittäin omatoimisesti ja hyvässä yhteistyössä Autismisäätiön kanssa koko opinnäytetyöprosessin ajan. Tekijät tunnistivat tiedon tarpeen sekä keinoja sen hankkimiseksi, ja toteuttivat tutkimuksen hyviä eettisiä periaatteita noudattaen. Yhteydenpito ja Autismisäätiön pitäminen ajan tasalla opinnäytetyön etenemisestä oli molemmilta opinnäytetyön tekijöiltä erinomaista.		
Haluaisitteko jatkossakin tarjota opiskelijoillemme opinnäytetyön aiheita tai harjoittelupaikkoja? Miten haluaisitte kehittää yrityksenne/organisaatioonne ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyötä?		
Autismisäätiö tarjoaa mielellään harjoittelupaikkoja sekä yhteistyötä opinnäytetöissä Laurea AMK:n opiskelijoille.		
Paikka ja päivämäärä	7.5.2022	
Työelämän edustajan/arvioijan allekirjoitus		
Nimenselvennys	Marjo Virnes	
Voitte palauttaa lomakkeen myös ilman allekirjoitusta sähköpostilla joko suoraan koulun ohjaajalle tai opinnäytetyöntekijälle, joka välittää viestin ohjaajalleen siten, että viestiketjusta näkyy allekirjoittajan sähköpostiosoite.		